

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

IV. ÚS 411/09-36

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 22. januára 2010 v senáte zloženom z predsedníčky Ľudmily Gajdošíkovej a zo sudcov Jána Lubyho a Ladislava Orosza v konaní o sťažnosti V. B., B., zastúpenej advokátkou JUDr. K. U., B., ktorou namieta porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie svojej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Banská Bystrica v konaní vedenom pod sp. zn. 13 C 53/2000, za účasti Okresného súdu Banská Bystrica, takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo V. B. na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Banská Bystrica v konaní vedenom pod sp. zn. 13 C 53/2000 p o r u š e n é b o l i .

2. Okresnému súdu Banská Bystrica p r i k a z u j e , aby v konaní vedenom pod sp. zn. 13 C 53/2000 konal bez zbytočných priet'ahov.

3. V. B. p r i z n á v a finančné zadost'učinenie v sume 2 000 € (slovom dvetisíc eur), ktoré j e Okresný súd Banská Bystrica p o v i n n ý zaplatiť jej do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. Okresný súd Banská Bystrica j e p o v i n n ý uhradiť V. B. trovy konania v sume 245,70 € (slovom dvestoštyridsaťpäť eur a sedemdesiat centov) na účet jej právnej zástupkyne JUDr. K. U., B., do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 19. októbra 2009 doručená sťažnosť V. B., B. (ďalej len „sťažovateľka“), zastúpenej advokátkou JUDr. K. U., B., ktorou namieta porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie svojej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Banská Bystrica (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 13 C 53/2000.

Z obsahu sťažnosti vyplýva, že sťažovateľka v postavení žalobkyne spolu s ďalšími žalobcami podala okresnému súdu 17. marca 2000 žalobu o uloženie povinnosti uzavrieť zmluvu o prevode vlastníctva bytu proti žalovanej obchodnej spoločnosti J., spol. s r. o. (ďalej len „žalovaná“). V priebehu konania sťažovateľka spolu s ďalšími žalobcami zmenila požadovaný petit tak, že sa domáhala nahradenia prejavy vôle žalovanej na uzavretie zmluvy o prevode vlastníctva bytov.

Sťažovateľka v sťažnosti uvádza chronologický prehľad úkonov okresného súdu a účastníkov v danej veci. Z tohto prehľadu okrem iného vyplýva, že okresný súd vo veci rozhodol rozsudkom z 2. apríla 2003, pričom toto rozhodnutie okresného súdu bolo zrušené uznesením Krajského súdu v Banskej Bystrici (ďalej len „krajský súd“) č. k. 15 Co 33/06-841 z 28. júna 2006. Následne 29. júna 2006 Okresný súd Bratislava I vyhlásil konkurz na majetok žalovanej. Dňa 7. februára 2007 okresný súd oznámil sťažovateľke, že konanie bolo prerušené z dôvodu vyhlásenia konkurzu. Ostatným úkonom okresného súdu vo veci bola podľa sťažovateľky výzva zo 7. apríla 2009 adresovaná Okresnému súdu Bratislava I, či konkurzné konanie týkajúce sa žalovanej už bolo skončené.

Sťažovateľka doručila predsedovi okresného súdu 24. júla 2009 sťažnosť na prietahy v konaní, v ktorej okrem iného tvrdila, že podľa jej názoru v danom prípade nie je daný dôvod na prerušenie konania v zmysle § 47 ods. 1 zákona č. 7/2005 Z. z. o konkurze a reštrukturalizácii a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o konkurze“), *„pretože sa nejedná o spor, ktorý by mal základ v zákone č. 7/2005 Z. z. o konkurze... Jedná sa síce o konanie, ktorého účastníkom je úpadca, avšak ide o spor týkajúci sa uplatnenia zákonom priznaného práva sťažovateľov na odkúpenie bytov podľa zák. č. 182/93 Z. z., ktoré úpadca neuznáva! Neexistuje pritom iný spôsob ochrany práv sťažovateľov, ako je pokračovať v konaní o nahradenie prejavu vôle úpadcu.“*. Predseda okresného súdu prípisom sp. zn. Spr 3035/2009 zo 7. augusta 2009 oznámil sťažovateľke, že v konaní boli zistené prietahy a jej sťažnosť považuje za dôvodnú. Podľa názoru predsedu okresného súdu je predmetné konanie prerušené v súlade so zákonom o konkurze. V tejto súvislosti tiež uviedol, že *„... ak ste mali iný právny názor, mohli ste tento produkovať v rámci konania. Súd by sa takýmto vyjadrením odlišného právneho názoru zaoberal, čo sa však nestalo. Súd nemal vedomosť o právnych názoroch vyšších súdov tak, ako ich uvádzate v sťažnosti. Pre ochranu práv účastníkov sa súd následne s týmito rozhodnutiami oboznámi a zaujme k nim právny názor, ktorý v rámci konania oznámi účastníkom konania.“*

Sťažovateľka žiada, aby ústavný súd o jej sťažnosti nálezom takto rozhodol:

„1. Základné právo V. B. , na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov zaručené v článku 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie jej záležitosti

v primeranej lehote zaručené v článku 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Banská Bystrica v konaní vedenom pod sp. zn. 13 C 53/2000 porušené bolo.

2. Okresnému súdu Banská Bystrica v konaní vedenom pod sp. zn. 13 C 53/2000 prikazuje vo veci konať bez zbytočných prieťahov.

3. V. B. priznáva finančné zadosťučinenie 6 638 EUR (slovom šesťtisícšesťstotridsaťosem EUR), ktoré je Okresný súd Banská Bystrica povinný vyplatiť jej do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. V. B. priznáva trovy právneho zastúpenia 245,70 EUR (slovom dvestoštyridsaťpäť EUR sedemdesiat centov), ktoré je Okresný súd Banská Bystrica povinný vyplatiť na účet jej advokátky JUDr. K. U. so sídlom B. do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.“

Ústavný súd sťažnosť sťažovateľky predbežne prerokoval a uznesením č. k. IV. ÚS 411/09-20 z 10. decembra 2009 ju prijal na ďalšie konanie.

Po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie ústavný súd vyzval právnu zástupkyňu sťažovateľky a predsedu okresného súdu, aby sa vyjadrili, či trvajú na tom, aby sa vo veci konalo ústne pojednávanie. Predsedu okresného súdu ústavný súd zároveň vyzval, aby sa vyjadril k sťažnosti. Právna zástupkyňa sťažovateľky a predseda okresného súdu ústavnému súdu oznámili, že netrvajú na tom, aby sa vo veci konalo ústne pojednávanie.

Vzhľadom na oznámenia právnej zástupkyne sťažovateľky a predsedu okresného súdu, že netrvajú na tom, aby sa vo veci konalo ústne pojednávanie, ústavný súd v súlade s § 30 ods. 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) upustil od ústneho pojednávania, keďže dospel k záveru, že od neho nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

Predseda okresného súdu sa k sťažnosti vyjadril v prípise sp. zn. Spr. 4032/2009 z 28. decembra 2009, v ktorom po chronologickom prehľade procesných úkonov okresného súdu v predmetnom konaní s odkazom na vyjadrenie zákonného sudcu konštatoval, že

„vo veci sp. zn. 13C 53/2000 nedošlo k priet'ahom v konaní a súd vo veci konal plynulé“. Podľa predsedu okresného súdu *„Dĺžka konania je zapríčinená väčším počtom účastníkov, množstvom listinných dôkazov predložených v konaní a taktiež to, že účastníci konania niekoľkokrát menili žalobný petit. Odporca je od 29. 06. 2006 v konkurze, ktorý nie je doposiaľ právoplatne skončený. Od tohto dátumu je konanie v zmysle § 47 ods. 1 zákona č. 7/2005 Z. z. prerušené, pretože predmet sporu sa týkal majetku podliehajúceho konkurzu patriaceho úpadcovi, o čom svedčia aj konania vedené na Okresnom súde Bratislava, vo veciach o vylúčení vecí z konkurznej podstaty, ktoré taktiež nie sú právoplatne skončené. V žalovanej veci teda od 29. 06. 2006 neplynuli procesné lehoty a až do právoplatného skončenia konkurzného konania nie je možné v tejto veci pokračovať.“.*

Právna zástupkyňa sťažovateľky v liste z 12. januára 2010 na výzvu ústavného súdu zaujala stanovisko k vyjadreniu predsedu okresného súdu, v ktorom vo vzťahu k tvrdeniu predsedu okresného súdu obsiahnutom v jeho prípise z 28. decembra 2009 poukazuje na jeho písomnú odpoveď na sťažnosť sťažovateľky na priet'ahy v konaní zo 7. augusta 2009, v ktorej vyhodnotil sťažnosť ako dôvodnú, a v tejto súvislosti uvádza, že *„Sťažovateľka... trvá preto na všetkých dôvodoch, pre ktoré bola sťažnosť podaná a navrhuje, aby Ústavný súd Slovenskej republiky prijal nález v rozsahu sťažnosti prijatej uznesením č. k. IV. ÚS 411/09-20 z 10. 12. 2009.“.*

II.

Z vyžiadaného spisu okresného súdu sp. zn. 13 C 53/2000 ústavný súd zistil tento priebeh namietaného konania:

- sťažovateľka spolu s manželom a ďalšími žalobcami podala 17. marca 2000 okresnému súdu žalobu, ktorou sa domáhala uloženia povinnosti žalovanej uzavrieť zmluvu o prevode vlastníctva bytov a spoluvlastníckeho podielu na pozemku,
- okresný súd vyzval 21. marca 2000 žalovanú, aby sa vyjadrila k žalobe,
- uznesením sp. zn. 13 C 53/00 z 30. júna 2000 vydal okresný súd na návrh žalobcov predbežné opatrenie, ktorým zakázal žalovanej nakladať so spornými nehnuteľnosťami

(predmetné uznesenie okresný súd opravil uznesením z 8. augusta 2000), spis bol po odvolaní žalovanej predložený krajskému súdu,

- krajský súd uznesením sp. zn. 16 Co 2173/00 z 29. septembra 2000 zmenil napadnuté uznesenie okresného súdu tak, že návrh na vydanie predbežného opatrenia zamietol,

- okresný súd 11. decembra 2000 nariadil termín pojednávania na 5. február 2001, ktoré bolo odročené na neurčito z dôvodu úpravy petitu žalobcami,

- podaním doručeným okresnému súdu 22. februára 2001 žalobcovia zmenili žalobný petit a domáhali sa nahradenia prejavu vôle žalovaného (zatiaľ však bez doloženia konkrétneho znenia zmlúv, ktoré sa zaviazali doručiť súdu dodatočne),

- sťažovateľka doručila okresnému súdu 27. apríla 2001 podanie, ktorého súčasťou bolo konkrétne znenie zmluvy, ktorá má byť súčasťou požadovaného rozsudku,

- podaním doručeným okresnému súdu 30. mája 2001 došlo k rozšíreniu žaloby o ďalších žalobcov a k zmene petitu,

- okresný súd prípisom z 1. júna 2001 vyzval žalovaného, aby sa vyjadril k zmene žaloby (výzvu zopakoval 9. júla 2001),

- dňa 15. októbra 2001 okresný súd nariadil termín pojednávania na 7. november 2001, na ktorom pripustil do konania ďalších žalobcov (v 3. až 36. rade) a pojednávanie odročil na neurčito na účely doplnenia dokazovania,

- žalobcovia doručili okresnému súdu 23. januára 2002 upresnenie a doplnenie žaloby,

- pokynom z 19. júna 2002 okresný súd zisťoval stav konaní vedených žalovanou proti žalobcom o vypratanie sporných nehnuteľností,

- 29. júla 2002 okresný súd nariadil termín pojednávania na 28. október 2002, ktoré bolo odročené na neurčito na účely doplnenia dokazovania,

- podaním doručeným okresnému súdu 28. októbra 2002 žalobcovia upresnili petit,

- 10. februára 2003 okresný súd nariadil termín pojednávania na 2. apríl 2003, na ktorom pripustil zmenu žaloby, a po skončení dokazovania vyhlásil rozsudok, ktorým žalobe vyhovel, pričom na základe fikcie doručenia právnomu zástupcovi žalovanej považoval rozsudok za právoplatný k 29. júlu 2003,

- žalovaná podala proti rozsudku okresného súdu sp. zn. 13 C 53/00 z 2. apríla 2003 odvolanie z 5. augusta 2003, pričom právny zástupca žalovanej podaním doručeným okresnému súdu 6. septembra 2003 požiadal o odpustenie zmeškania odvolacej lehoty tvrdiac, že v čase doručovania rozsudku okresného súdu bol na dovolenke v Taliansku a preto nebolo možné aplikovať fikciu doručenia v zmysle § 47 ods. 2 poslednej vety Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“),

- uznesením č. k. 13 C 53/00-601 z 24. novembra 2003 okresný súd zamietol návrh žalovanej na odpustenie zmeškania lehoty,

- na základe dožiadania krajského súdu (v súvislosti so sťažnosťou žalovanej pre nezákonný postup pri správoplatnení rozsudku sp. zn. 13 C 53/00 z 2. apríla 2003) okresný súd predložil 25. novembra 2003 spis krajskému súdu,

- krajský súd vrátil spis okresnému súdu 2. decembra 2003 spolu so svojou odpoveďou na sťažnosť žalovanej, v ktorej je okrem iného uvedené, že „*Vec bude predložená krajskému súdu na rozhodnutie o odvolaní odporcu, proti rozsudku z 2. 4. 2003, ktorý posúdi, či odvolanie bolo podané včas...*“ (spis bol opätovne predložený krajskému súdu 16. decembra 2003),

- krajský súd uznesením sp. zn. 17 Co 391/03 z 28. januára 2004 zrušil uznesenie okresného súdu o zamietnutí návrhu žalovanej na odpustenie zmeškania lehoty a vec vrátil okresnému súdu na ďalšie konanie (spis bol okresnému súdu vrátený 10. februára 2004),

- okresný súd 23. februára 2004 nariadil termín výsluchu právneho zástupcu žalovanej v súvislosti s okolnosťami doručovania rozsudku na 27. február 2004, ktorý po zmene termínu uskutočnil 24. marca 2004,

- okresný súd dožiadaním z 18. júna 2004 požiadal Okresný súd Bratislava I o vykonanie výsluchu doručovateľky, ktorý urgoval 3. augusta 2004 a 29. októbra 2004,

- Okresný súd Bratislava I zaslal okresnému súdu 2. novembra 2004 zápisnice o výsluchu doručovateľky,

- uznesením okresného súdu č. k. 13 C 53/00-704 z 27. mája 2005 bol zamietnutý návrh žalovanej na odpustenie zmeškania lehoty, keďže k zmeškaniu lehoty na podanie odvolania podľa jeho záverov v skutočnosti nedošlo,

- proti uzneseniu okresného súdu č. k. 13 C 53/00-704 z 27. mája 2005 podala odvolanie 29. júna 2005 jedna zo žalobkýň,

- spis bol predložený krajskému súdu na rozhodnutie o odvolaní 1. augusta 2005, ktorý uznesením sp. zn. 17 Co 251/05 zo 17. augusta 2005 odvolanie žalobkyne odmietol a spis vrátil okresnému súdu 23. augusta 2005,

- na základe odvolania žalovanej proti rozsudku sp. zn. 13 C 53/00 z 2. apríla 2003 bol spis predložený 13. októbra 2005 krajskému súdu, ktorý ho 25. novembra 2005 vrátil ako predčasne predložený z dôvodu, že okresný súd nesprávne vyrubil súdny poplatok za odvolanie, pričom krajský súd zároveň vytkol okresnému súdu, že dosiaľ nerozhodol o späťvzatí žaloby žalobcami v 1. a 2. rade, a uložil mu zabezpečiť úmrtný list žalobcu G. B.,

- uznesením č. k. 13 C 53/00-773 z 23. decembra 2006 okresný súd zastavil konanie vo vzťahu k žalobcom 1. a 2. rade a 3. februára 2006 spis opätovne predložil krajskému súdu na rozhodnutie o odvolaní žalovanej proti rozsudku okresného súdu,

- žalovaná vzniesla 14. marca 2006 námietku zaujatosti všetkých sudcov krajského súdu, krajský súd preto pojednávanie konané 15. marca 2006 odročil na neurčito a 1. júna 2006 predložil spis Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) na rozhodnutie o námietke zaujatosti,

- najvyšší súd uznesením sp. zn. 3 Nc 16/2006 zo 6. júna 2006 rozhodol, že členovia odvolacieho senátu krajského súdu nie sú vylúčení,

- krajský súd uznesením č. k. 15 Co 33/06-841 z 28. júna 2006 zrušil rozsudok okresného súdu a vrátil mu vec na ďalšie konanie, pričom zároveň rozhodol o pripustení späťvzatia žaloby žalobkyňou v 7. rade a žalobkyňou v 24. rade a v tejto časti konanie zastavil (spis bol vrátený okresnému súdu 9. augusta 2006),

- uznesením Okresného súdu Bratislava I sp. zn. 2 K 15/2006 z 29. júna 2006 bol vyhlásený konkurz na majetok žalovanej, pričom túto skutočnosť oznámila okresnému súdu aj žalovaná podaním z 12. júla 2006 a žiadala konanie prerušiť,

- okresný súd výzvou z 20. novembra 2006 požiadal správcu konkurznej podstaty žalovanej o vyjadrenie, či podáva návrh na pokračovanie v namietanom konaní v zmysle § 47 ods. 3 zákona o konkurze (negatívna odpoveď bola doručená 29. novembra 2006),

- prípisom zo 4. decembra 2006 okresný súd oznámil účastníkom, že konanie vedené pod sp. zn. 13 C 53/00 je prerušené podľa § 41 ods. 1 zákona o konkurze,

- dňa 22. decembra 2006 podali žalobcovia v novom konaní návrh na vydanie predbežného opatrenia, ktorým sa domáhali, aby žalovanej a správcovi konkurznej podstaty bolo zakázané nakladať s majetkom žalovanej (vec bola vedená pod sp. zn. 15 C 222/2006 a 2. januára 2007 spojená so skôr začatou vecou vedenou pod sp. zn. 13 C 53/2000),

- okresný súd 30. apríla 2007 vyzval správcu konkurznej podstaty žalovanej, aby oznámil, či sporný bytový dom je vedený ako majetok podliehajúci konkurzu a tvorí konkurznú podstatu úpadcu, ktorý v odpovedi z 3. mája 2007 uviedol, že bytový dom nie je vedený ako majetok podliehajúci konkurzu, ale niektoré byty spolu s podielom na pozemku sú súčasťou konkurznej podstaty úpadcu,

- okresný súd výzvou zo 7. apríla 2009 a následne 13. júla 2009 adresovanou Okresnému súdu Bratislava I zisťoval, či konkurzné konanie vedené pod sp. zn. 2 K 15/06 je právoplatne skončené,

- podľa oznámenia Okresného súdu Bratislava I z 30. júla 2009 konkurzné konanie stále nie je skončené.

III.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Sťažovateľka sa sťažnosťou domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov upraveného v čl. 48 ods. 2 ústavy, ako aj práva na prejednanie svojej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 13 C 53/2000.

Ústavný súd si pri výklade základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov garantovaného v čl. 48 ods. 2 ústavy osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na prejednanie záležitosti

v primeranej lehote, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (napr. II. ÚS 55/98, I. ÚS 132/03, IV. ÚS 105/07).

Ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (čo platí, aj pokiaľ ide o čl. 6 ods. 1 dohovoru) vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu (m. m. IV. ÚS 221/04).

Základnou povinnosťou súdu a sudcu je preto zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník konania obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie.

Táto povinnosť súdu a sudcu vyplýva z § 6 OSP, ktorý súdom prikazuje, aby v súčinnosti so všetkými účastníkmi konania postupovali tak, aby ochrana ich práv bola rýchla a účinná, ďalej z § 100 ods. 1 prvej vety OSP, podľa ktorého len čo sa konanie začalo, postupuje v ňom súd i bez ďalších návrhov tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá.

Sudca je podľa § 117 ods. 1 druhej vety OSP povinný robiť vhodné opatrenia, aby sa zabezpečilo splnenie účelu pojednávania a úspešné vykonanie dôkazov. Ďalšia významná povinnosť pre sudcu vyplýva z § 119 ods. 1 OSP, podľa ktorého sa pojednávanie môže odročiť len z dôležitých dôvodov, ktoré sa musia oznámiť. Ak sa pojednávanie odročuje, predseda senátu alebo samosudca spravidla oznámi deň, kedy sa bude konať nové pojednávanie.

Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným priet'ahom v konaní, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (III. ÚS 111/02, IV. ÚS 74/02, III. ÚS 142/03) zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje (1), správanie účastníka súdneho konania (2) a postup samotného súdu (3). Za súčasť prvého kritéria sa považuje aj povaha prerokúvanej veci.

Podľa uvedených kritérií posudzoval ústavný súd aj sťažnosť sťažovateľky.

1. Pokiaľ ide o prvé kritérium, ktoré ústavný súd zohľadňuje pri rozhodovaní o sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ústavný súd konštatoval, že konanie, ktorého predmetom je (po úpravách petitu) rozhodovanie o návrhu žalobcov (vrátane sťažovateľky) o nahradení prejavu vôle žalovanej na uzavretie zmluvy o prevode vlastníctva bytov, nemožno z právneho hľadiska považovať za zložité. Na základe analýzy doterajšieho priebehu konania, aj vzhľadom na počet žalobcov (37), ústavný súd ale pripustil, že vec možno z faktického hľadiska považovať za zložitejšiu, a preto túto skutočnosť zohľadňoval pri svojom rozhodovaní o sťažnosti sťažovateľky.

2. Pokiaľ ide o správanie sťažovateľky ako účastníčky konania, ústavný súd konštatoval, že sťažovateľka v doterajšom priebehu konania poskytovala okresnému súdu potrebnú súčinnosť, a preto jej nemožno pripísať na ťarchu negatívny podiel na tom, že namietané konanie nebolo dosiaľ právoplatne skončené. Na druhej strane ústavný súd vzal do úvahy, že žalobcovia v doterajšom priebehu konania viackrát zmenili žalobný petit, pričom okresný súd sa musel s týmito procesnými úkonmi vysporiadať, čo malo objektívne vplyv na doterajšiu dĺžku namietaného konania. Preto ústavný súd túto skutočnosť zohľadnil pri rozhodovaní o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia.

3. Napokon ústavný súd posudzoval postup okresného súdu v doterajšom priebehu konania. Pri hodnotení tohto kritéria vychádzal zo svojej ustálenej judikatúry, podľa ktorej zbytočné priet'ahy v konaní, a teda porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy,

ako aj práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru môžu byť zapríčinené nielen samotnou nečinnosťou všeobecného súdu, ale aj jeho neefektívnou, resp. nesústredenou činnosťou, teda takým konaním, ktoré nevedie efektívne k odstráneniu právnej neistoty účastníkov konania v primeranom čase (m. m. napr. II. ÚS 32/03, IV. ÚS 267/04, IV. ÚS 182/08).

Vychádzajúc z uvedeného ústavný súd na základe skutočností obsiahnutých v spise konštatoval, že postup okresného súdu v namietanom konaní nevykazoval dlhšie obdobia nečinnosti, t. j. jeho postup bol v zásade plynulý. Na druhej strane ústavný súd konštatoval, že doterajší priebeh namietaného konania sa vyznačoval nesústredenou činnosťou okresného súdu, ktorá mala nezanedbateľný vplyv na jeho doterajšiu neprimeranú dĺžku. Tento záver ústavného súdu sa týka jednak nesprávneho posúdenia zmeškania lehoty na podanie odvolania žalovanou proti rozsudku z 2. apríla 2003, nesprávneho postupu pri vyrubení poplatku za odvolanie žalovanej proti rozsudku z 2. apríla 2003 a najmä ďalších dôvodov, pre ktoré krajský súd uznesením č. k. 15 Co 33/06-841 z 28. júna 2006 zrušil rozsudok okresného súdu z 2. apríla 2003. Krajský súd v odôvodnení označeného uznesenia totiž okresnému súdu najmä vytkol, že sa v napadnutom rozsudku nezaoberal „otázkou aktívnej legitímácie navrhovateľov“, pričom „Pre nedostatok dôvodov v tomto smere je preto rozsudok súdu prvého stupňa nepreskúmateľný“, a tiež to, že „... neodôvodnil, prečo pri kúpnej cene za byty a pozemky vychádzal len z kúpnej ceny za bytový dom a nie aj z kúpnej ceny za pozemky sčasti prevádzanej na navrhovateľov. Okresný súd neodôvodnil ani to prečo do obstarávacej ceny nezhrnul náklady súvisiace s obstaraním majetku, ako žiadal odporca. V tomto smere je rozsudok okresného súdu pre nedostatok dôvodov nepreskúmateľný.“

... Účastníci v doterajšom priebehu konania predkladali viacero návrhov zmlúv o prevode vlastníctva bytov, pričom išlo tak o návrhy navrhovateľov, ako aj o návrhy v znení navrhovanom odporcom. Vzhľadom na to i vzhľadom na veľký počet účastníkov konania stalo sa neprehľadným, kto z účastníkov to – ktoré navrhované znenie zmluvy predkladá a z akých skutočností pritom vychádzal. Keďže zo spisového materiálu predloženého krajskému súdu nebolo zrejmé, ktoré znenie zmlúv tvorí súčasť napadnutého rozsudku, okresný súd v ďalšom konaní aj tento nedostatok odstráni.

... Odporca dôvodne v odvolaní namieta formuláciu výroku napadnutého rozsudku, pokiaľ okresný súd pri tých účastníkoch, ktorí sú manželmi a vzniklo im právo spoločného nájmu k bytu, nahrádza vyhlásenie vôle odporcu u každého z manželov osobitne bez ohľadu na to, že u nich existuje právo spoločného nájmu bytu. Aj uvedený nedostatok okresný súd v ďalšom konaní odstráni.“.

Ústavný súd postup okresného súdu v období po prerušení konania v zmysle § 47 ods. 1 zákona o konkurze na základe uznesenia Okresného súdu Bratislava I č. k. 2 K 15/2006-76 z 29. júna 2006 považoval z ústavného hľadiska za akceptovateľný, keďže konanie bolo podľa jeho názoru prerušené v súlade so zákonom, pričom okresný súd v tejto súvislosti vykonal včas všetky potrebné procesné úkony a sleduje, či uvedené konkurzné konanie ešte prebieha. Ústavný súd v tejto súvislosti poukázal na svoju konštantnú judikatúru, podľa ktorej prerušenie konania, ku ktorému došlo v súlade so zákonom, predstavuje zákonnú prekážku v konaní, a preto nečinnosť všeobecného súdu z dôvodu existencie zákonnej prekážky v konaní neposudzuje ako zbytočné prietahy v konaní (m. m. II. ÚS 3/03, I. ÚS 65/03, I. ÚS 214/06, IV. ÚS 328/09 atď.).

Vychádzajúc z uvedeného ústavný súd dospel k záveru, že neefektívnou činnosťou okresného súdu v namietanom konaní došlo k porušeniu základného práva sťažovateľky podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ako aj jej práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (bod 1 výroku tohto nálezu).

IV.

Ak ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnosti fyzickej osoby alebo právnickej osoby podľa čl. 127 ods. 2 ústavy vysloví, že k porušeniu práva alebo slobody došlo právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom, prípadne nečinnosťou, zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah, prípadne prikáže tomu, kto právo alebo slobodu porušil, aby vo veci konal. Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy môže ústavný súd zároveň na žiadosť osoby, ktorej práva boli porušené, rozhodnúť o priznaní primeraného finančného zadostučinenia.

Keďže namietané konanie nebolo ku dňu vydania tohto nálezu ešte právoplatne skončené, ústavný súd prikázal okresnému súdu, aby v konaní vedenom pod sp. zn. 13 C 53/2000 v ďalšom období konal bez zbytočných prietáhov (bod 2 výroku tohto nálezu). Z povahy veci vyplýva, že tento príkaz sa vzťahuje na obdobie po právoplatnom skončení označeného konkurzného konania (ak nenastanú iné okolnosti, ktoré by umožnili pokračovať v namietanom konaní skôr).

Vzhľadom na to, že ústavný súd rozhodol o tom, že bolo porušené základné právo sťažovateľky podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ako aj jej právo podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, zaoberal sa aj jej žiadosťou o priznanie primeraného finančného zadosťučinenia. Keďže príkaz, aby okresný súd v namietanom konaní konal bez zbytočných prietáhov v konaní, ústavný súd nepovažoval vzhľadom na okolnosti prípadu za dostatočný na to, aby sa dosiahla spravodlivá a účinná ochrana práv sťažovateľky, dospel k názoru, že treba rozhodnúť aj o žiadosti sťažovateľky priznať jej primerané finančné zadosťučinenie. Ústavný súd pritom vychádzal zo svojho ustáleného právneho názoru, podľa ktorého cieľom primeraného finančného zadosťučinenia je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje poskytnutie vyššieho stupňa ochrany, nielen vyslovenie porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez porušovania základného práva (m. m. napr. IV. ÚS 210/04).

Sťažovateľka žiadala, aby jej bolo priznané finančné zadosťučinenie v sume 6 638 € s poukazom na to, že *„právna neistota, v ktorej sa dlhodobo nachádza, jej spôsobila nielen materiálnu, ale aj nemateriálnu ujmu, spočívajúcu v neistote ohľadne vlastníckych práv k bytu, ktorý užíva 27 rokov a do dnešného dňa z dôvodu nekonania súdu jej vlastníctvo nebolo priznané“*.

Pri určení sumy primeraného finančného zadosťučinenia vychádzal ústavný súd zo zásad spravodlivosti, z ktorých vychádza aj Európsky súd pre ľudské práva, ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

Zohľadňujúc doterajšiu dĺžku namietaného konania, dôvody, pre ktoré v ňom došlo k zbytočným priesťahom, faktickú zložitú veci, ako aj správanie sťažovateľky ako účastníčky konania a ďalšie okolnosti predmetného konania ústavný súd dospel k záveru, že v danom prípade bude priznanie finančného zadost'učinenia v sume 2 000 € sťažovateľke primerané konkrétnym okolnostiam prípadu (bod 3 výroku tohto nálezu).

Ústavný súd napokon rozhodol podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde aj o úhrade trov konania sťažovateľky, ktoré jej vznikli v súvislosti s jej právnym zastupovaním advokátkou JUDr. K. U. (bod 4 výroku tohto nálezu). Ústavný súd pri rozhodovaní o úhrade trov konania vychádzal z priemernej mesačnej mzdy zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky za prvý polrok 2008, ktorá bola 695,41 €, keďže išlo o úkony právnej služby vykonané v roku 2009. Úhradu priznal za dva úkony právnej služby (prevzatie a prípravu zastúpenia a spísanie sťažnosti) podľa § 1 ods. 3, § 11 ods. 2, § 14 ods. 1 písm. a) a c) a § 16 ods. 3 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“), a to za každý úkon po 115,90 €, t. j. spolu v sume 231,80 €, čo spolu s režijným paušálom dvakrát po 6,95 € (§ 16 ods. 3 vyhlášky) predstavuje sumu 245,70 €.

Priznanú úhradu trov právneho zastúpenia je okresný súd povinný zaplatiť na účet právnej zástupkyne sťažovateľky (§ 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 149 OSP).

Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok treba pod právoplatnosťou nálezu uvedenou vo výroku tohto rozhodnutia rozumieť jeho doručenie účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 22. januára 2010